

Το παρόν έγγραφο αποτελεί απλώς βοήθημα τεκμηρίωσης και τα θεσμικά όργανα δεν αναλαμβάνουν καμία ευθύνη για το περιεχόμενό του

► **B**

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

σχετικά με τη συνεργασία μεταξύ της Επιτροπής και των δικαστηρίων των κρατών μελών της ΕΕ
κατά την εφαρμογή των άρθρων 81 και 82 ΕΚ

(2004/C 101/04)

(Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ)

(ΕΕ C 101 της 27.4.2004, σ. 54)

Τροποποιείται από:

Επίσημη Εφημερίδα

► **M1**

Ανακοίνωση της Επιτροπής Τροποποιήσεις της ανακοίνωσης της Επιτροπής σχετικά με τη συνεργασία μεταξύ της Επιτροπής και των δικαστηρίων των κρατών μελών της ΕΕ κατά την εφαρμογή των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης ΕΚ 2015/C 256/04

αριθ.	σελίδα	ημερομηνία
C 256	5	5.8.2015

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

σχετικά με τη συνεργασία μεταξύ της Επιτροπής και των δικαστηρίων των κρατών μελών της ΕΕ κατά την εφαρμογή των άρθρων 81 και 82 ΕΚ

(2004/C 101/04)

(Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ)

I. ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΤΗΣ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗΣ

1. Η παρούσα ανακοίνωση αναφέρεται στη συνεργασία μεταξύ της Επιτροπής και των δικαστηρίων των κρατών μελών της ΕΕ οσάκις αυτά τα τελευταία εφαρμόζουν τα άρθρα 81 και 82 ΕΚ. Για τους σκοπούς της παρούσας ανακοίνωσης, με τον όρο «δικαστήρια των κρατών μελών της ΕΕ» (στο εξής: «εθνικά δικαστήρια») νοούνται τα δικαστήρια τα οποία λειτουργούν στο πλαίσιο της έννομης τάξης ενός κράτους μέλους της ΕΕ και τα οποία δύνανται να εφαρμόζουν τα άρθρα 81 και 82 ΕΚ και νομιμοποιούνται να υποβάλλουν προδικαστικά ερωτήματα στο Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων σύμφωνα με το άρθρο 234 ΕΚ ⁽¹⁾
2. Τα εθνικά δικαστήρια καλούνται ενίοτε να εφαρμόσουν το άρθρο 81 ή το άρθρο 82 ΕΚ στο πλαίσιο νομικών διαφορών μεταξύ ιδιωτών, όπως είναι οι αγωγές που αφορούν συμβάσεις και οι αγωγές για την καταβολή αποζημίωσης. Επιπλέον, είναι δυνατό να ενεργούν ως κρατικοί φορείς επιβολής του νόμου ή ως δικαστήρια που εξετάζουν υποθέσεις μετά την άσκηση ένδικου μέσου. Μάλιστα, ένα εθνικό δικαστήριο ενδέχεται να αναγορευθεί σε αρχή ανταγωνισμού από κράτος μέλος (στο εξής: «εθνική αρχή ανταγωνισμού») κατ' εφαρμογή του άρθρου 35 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1/2003 (στο εξής: «ο κανονισμός») ⁽²⁾. Στην περίπτωση αυτή, η συνεργασία μεταξύ των εθνικών δικαστηρίων και της Επιτροπής δεν διέπεται μόνο από την παρούσα ανακοίνωση, αλλά και από την ανακοίνωση για τη συνεργασία στο πλαίσιο του δικτύου των αρχών ανταγωνισμού ⁽³⁾.

II. Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ ΑΠΟ ΤΑ ΕΘΝΙΚΑ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΑ

A. ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ ΝΑ ΕΦΑΡΜΟΖΟΥΝ ΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

3. Στο βαθμό που ένα εθνικό δικαστήριο είναι αρμόδιο να ασχοληθεί με συγκεκριμένη υπόθεση ⁽⁴⁾, έχει την εξουσία να εφαρμόζει τα άρθρα 81 και 82 ΕΚ ⁽⁵⁾. Εξάλλου, υπενθυμίζεται οτι τα άρθρα 81 και 82 ΕΚ εμπίπτουν στη σφαίρα του δημόσιου συμφέροντος και έχουν ουσιώδη σημασία για την εκπλήρωση των καθηκόντων που έχουν ανατεθεί στην Κοινότητα και, ειδικότερα, για τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς ⁽⁶⁾. Σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο, σε περίπτωση κατά την οποία τα εθνικά δικαστήρια σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία οφείλουν να εξετάσουν αυτεπαγγέλτως νομικούς ισχυρισμούς αντλούμενους από υποχρεωτικούς εσωτερικούς κανόνες δικαίου παρότι δεν έχουν προβληθεί από τους διάδικους, τα δικαστήρια οφείλουν να πράξουν το ίδιο σε περίπτωση εφαρμογής υποχρεωτικών κανόνων κοινοτικού δικαίου, όπως αυτών περί ανταγωνισμού. Το ίδιο ισχύει στην περίπτωση κατά την οποία το εθνικό δίκαιο αναθέτει στο δικαστή την αυτεπάγγελτη εφαρμογή του υποχρεωτικού κανόνα δικαίου: τα εθνικά δικαστήρια οφείλουν να εφαρμόζουν τους κοινοτικούς κανόνες ανταγωνισμού, ακόμη και όταν ο διάδικος ο οποίος έχει συμφέρον για την εφαρμογή τους δεν τους έχει επικαλεστεί, οσάκις το εθνικό δίκαιο τους επιτρέπει να προβούν σε τέτοια εφαρμογή.

▼ B

Εντούτοις, το κοινοτικό δίκαιο δεν επιβάλλει στα εθνικά δικαστήρια την υποχρέωση να εξετάζουν αυτεπαγγέλτως ισχυρισμό αντλούμενο από την παράβαση κοινοτικών διατάξεων, εφόσον η εξέταση του ισχυρισμού αυτού θα τα υποχρέωνε να εγκαταλείψουν την επιβαλλόμενη ουδετερότητα τους, εξερχόμενα των ορίων της ένδικης διαφοράς, όπως προσδιορίστηκε από τους διαδίκους και στηριζόμενα σε άλλα γεγονότα και περιστάσεις πέραν εκείνων επί των οποίων στηρίζει το αίτημα του ο διάδικος ο οποίος έχει συμφέρον από την εφαρμογή των εν λόγω διατάξεων (7).

4. Ανάλογα με τα καθήκοντα που τους ανατίθενται βάσει της εθνικής νομοθεσίας, τα εθνικά δικαστήρια καλούνται ενίοτε να εφαρμόσουν τα άρθρα 81 και 82 ΕΚ σε διοικητικές, αστικές ή ποινικές υποθέσεις (8). Ειδικότερα, εάν ένας πολίτης ζητήσει από εθνικό δικαστήριο να προασπίσει τα υποκειμενικά του δικαιώματα, τα εθνικά δικαστήρια επιτελούν συγκεκριμένο ρόλο για τη διασφάλιση της τήρησης των άρθρων 81 και 82 ΕΚ, πράγμα το οποίο διαφέρει από την επιβολή του νόμου προς χάριν του δημόσιου συμφέροντος από την Επιτροπή και από τις εθνικές αρχές ανταγωνισμού (9). Ειδικότερα, τα εθνικά δικαστήρια δύνανται να αποφαίνονται σχετικά με τις έννομες συνέπειες που έχει μία παράβαση των άρθρων 81 και 82 ΕΚ για την επιβολή της εκτέλεσης σύμβασης ή για την επιδίκαση αποζημίωσης.
5. Τα εθνικά δικαστήρια δύνανται να εφαρμόζουν τα άρθρα 81 και 82 ΕΚ, χωρίς να είναι απαραίτητο να εφαρμόζουν εκ παραλλήλου την εθνική νομοθεσία ανταγωνισμού. Παρόλα αυτά, οσάκις ένα εθνικό δικαστήριο εφαρμόζει την εθνική νομοθεσία ανταγωνισμού σε συμφωνίες, αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων ή εναρμονισμένες πρακτικές οι οποίες είναι πιθανόν να επηρεάσουν το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών κατά την έννοια του άρθρου 81 παράγραφος 1 ΕΚ (10) ή σε οποιαδήποτε κατάχρηση που απαγορεύεται βάσει του άρθρου 82 ΕΚ οφείλει να εφαρμόζει επίσης την κοινοτική νομοθεσία ανταγωνισμού στις εν λόγω συμφωνίες, αποφάσεις ή πρακτικές (11).
6. Με τον κανονισμό δεν εξουσιοδοτούνται απλώς τα εθνικά δικαστήρια να εφαρμόζουν την κοινοτική νομοθεσία ανταγωνισμού. Η παράλληλη εφαρμογή της εθνικής νομοθεσίας ανταγωνισμού σε συμφωνίες, αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων και εναρμονισμένες πρακτικές που επηρεάζουν το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών δεν επιτρέπεται να οδηγεί σε διαφορετική έκβαση από εκείνη της κοινοτικής νομοθεσίας ανταγωνισμού. Το άρθρο 3 παράγραφος 2 προβλέπει ότι οι συμφωνίες, αποφάσεις ή εναρμονισμένες πρακτικές που δεν αντιβαίνουν στο άρθρο 81 παράγραφος 1 ΕΚ ή οι οποίες πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 81 παράγραφος 3 ΕΚ δεν είναι δυνατό να απαγορευθούν ούτε βάσει της εθνικής νομοθεσίας ανταγωνισμού (12). Από την άλλη πλευρά, το Δικαστήριο έχει αποφανθεί ότι οι συμφωνίες, αποφάσεις ή εναρμονισμένες πρακτικές που αντιβαίνουν στο άρθρο 81 παράγραφος 1 και δεν πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 81 παράγραφος 3 ΕΚ δεν είναι δυνατό να γίνουν έγκυρες με βάση την εθνική νομοθεσία (13). Προκειμένου για την παράλληλη εφαρμογή της εθνικής νομοθεσίας ανταγωνισμού και του άρθρου 82 ΕΚ σε περίπτωση μονομερούς συμπεριφοράς, το άρθρο 3 του κανονισμού δεν προβλέπει ανάλογη υποχρέωση σύγκλισης. Παρόλα αυτά, εάν έχουν εκδοθεί αντιφατικές αποφάσεις, η γενική αρχή της υπεροχής της κοινοτικής νομοθεσίας επιβάλλει στα εθνικά δικαστήρια να μην εφαρμόζουν οποιαδήποτε διάταξη της εθνικής τους νομοθεσίας η οποία αντιβαίνει σε κάποιον κοινοτικό κανόνα, χωρίς να έχει σημασία εάν η επίμαχη διάταξη της εθνικής νομοθεσίας θεσπίστηκε πριν ή μετά τον κοινοτικό κανόνα (14).

▼ B

7. Εκτός από την εφαρμογή των άρθρων 81 και 82 ΕΚ, τα εθνικά δικαστήρια είναι επίσης αρμόδια να εφαρμόζουν τις νομικές πράξεις που θεσπίζονται από τα θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης σύμφωνα με τη συνθήκη ΕΚ ή σύμφωνα με τις διατάξεις εφαρμογής της συνθήκης, στο μέτρο που οι εν λόγω πράξεις παράγουν άμεσο αποτέλεσμα. Τα εθνικά δικαστήρια ενδέχεται συνεπώς να κληθούν να μεριμνήσουν για την εκτέλεση αποφάσεων της Επιτροπής⁽¹⁵⁾ ή κανονισμών της Επιτροπής για την εφαρμογή του άρθρου 81 παράγραφος 3 ΕΚ σε ορισμένες κατηγορίες συμφωνιών, αποφάσεων ή εναρμονισμένων πρακτικών. Κατά την εφαρμογή των συγκεκριμένων κοινοτικών κανόνων ανταγωνισμού, τα εθνικά δικαστήρια ενεργούν εντός του πλαισίου της κοινοτικής νομοθεσίας και, συνεπώς, οφείλουν να συμμορφώνονται με τις γενικές αρχές του κοινοτικού δικαίου⁽¹⁶⁾.
8. Η εφαρμογή των άρθρων 81 και 82 ΕΚ από τα εθνικά δικαστήρια εξαρτάται συχνά από περίπλοκες οικονομικές και νομικές αναλύσεις⁽¹⁷⁾. Κατά την εφαρμογή της κοινοτικής νομοθεσίας ανταγωνισμού, τα εθνικά δικαστήρια οφείλουν να συμμορφώνονται με τη νομολογία των δικαστηρίων της Κοινότητας, καθώς και με τους κανονισμούς της Επιτροπής για την εφαρμογή του άρθρου 81 παράγραφος 3 ΕΚ σε ορισμένες κατηγορίες συμφωνιών, αποφάσεων ή εναρμονισμένων πρακτικών⁽¹⁸⁾. Εξάλλου, η εφαρμογή των άρθρων 81 και 82 ΕΚ από την Επιτροπή σε μια συγκεκριμένη υπόθεση είναι δεσμευτική για τα εθνικά δικαστήρια όταν αυτά εφαρμόζουν την κοινοτική νομοθεσία ανταγωνισμού για την ίδια υπόθεση ταυτόχρονα με τις ενέργειες της Επιτροπής ή κατόπιν αυτών⁽¹⁹⁾. Τέλος, και με την επιφύλαξη της τελικής ερμηνείας της συνθήκης ΕΚ από το Δικαστήριο, τα εθνικά δικαστήρια μπορούν να ανατρέχουν κατά την άσκηση των καθηκόντων τους σε κανονισμούς και αποφάσεις της Επιτροπής που παρουσιάζουν στοιχεία ομοιότητας με την υπόθεση με την οποία ασχολούνται, ενώ μπορούν ακόμη να συμβουλευθούν ανακοινώσεις και κατευθυντήριες γραμμές της Επιτροπής οι οποίες άπτονται της εφαρμογής των άρθρων 81 και 82 ΕΚ⁽²⁰⁾, καθώς επίσης την ετήσια έκθεση επί της πολιτικής ανταγωνισμού⁽²¹⁾.

B. ΔΙΑΔΙΚΑΣΤΙΚΕΣ ΠΤΥΧΕΣ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ ΑΠΟ ΤΑ ΕΘΝΙΚΑ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΑ

9. Οι διαδικαστικές προϋποθέσεις της επιβολής της κοινοτικής νομοθεσίας ανταγωνισμού από τα εθνικά δικαστήρια και οι κυρώσεις που αυτά δύνανται να επιβάλλουν για παραβάσεις της εν λόγω νομοθεσίας καθορίζονται ως επί το πλείστον από την εθνική νομοθεσία. Παρόλα αυτά, μέχρι ενός σημείου, οι όροι επιβολής της κοινοτικής νομοθεσίας ανταγωνισμού καθορίζονται επίσης από την κοινοτική νομοθεσία. Οι διατάξεις αυτές της κοινοτικής νομοθεσίας είναι πιθανό να παρέχουν την δυνατότητα στα εθνικά δικαστήρια να επωφελούνται ορισμένων διευκολύνσεων, π.χ. να μπορούν να ζητούν από την Επιτροπή να γνωμοδοτήσει επί ζητημάτων που άπτονται της εφαρμογής της κοινοτικής νομοθεσίας ανταγωνισμού⁽²²⁾ ή είναι πιθανό να εγκαθιστούν κανόνες οι οποίοι έχουν αναγκαστικά επιπτώσεις στις εθνικές διαδικασίες, π.χ. σχετικά με την παροχή της δυνατότητας στην Επιτροπή και στις εθνικές αρχές ανταγωνισμού να υποβάλλουν γραπτές παρατηρήσεις σχετικά με διαδικασίες που εκκρεμούν ενώπιόν τους⁽²³⁾. Οι εν λόγω διατάξεις της κοινοτικής νομοθεσίας κατισχύουν της νομοθεσίας των κρατών μελών. Συνεπώς, τα εθνικά δικαστήρια είναι υποχρεωμένα να αφήνουν κατά μέρος τις τυχόν εθνικές διατάξεις που εάν εφαρμοσθούν, έρχονται σε σύγκρουση με τη κοινοτική νομοθεσία. Όταν διατάξεις κοινοτικού δικαίου παράγουν άμεσο αποτέλεσμα, αποτελούν άμεσες πηγές δικαιωμάτων και υποχρεώσεων για όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη και πρέπει να τύχουν πλήρους και ομοιόμορφης εφαρμογής σε όλα τα Κράτη Μέλη από την ημερομηνία θέσεώς τους σε ισχύ⁽²⁴⁾.

▼ B

10. Εάν δεν υπάρχουν διατάξεις της κοινοτικής νομοθεσίας σχετικά με τις διαδικασίες και τις κυρώσεις που ισχύουν για την επιβολή της κοινοτικής νομοθεσίας ανταγωνισμού από τα εθνικά δικαστήρια, αυτά τα τελευταία εφαρμόζουν τους εθνικούς δικονομικούς κανόνες και — στο μέτρο που νομιμοποιούνται να το πράξουν — επιβάλλουν τις κυρώσεις τις οποίες προβλέπει η εθνική νομοθεσία. Πλην όμως, η εφαρμογή των εν λόγω εθνικών διατάξεων πρέπει να συμβιβάζεται με τις γενικές αρχές του κοινοτικού δικαίου. Σχετικά με το θέμα αυτό, είναι χρήσιμο να υπενθυμισθεί η νομολογία του Δικαστηρίου, σύμφωνα με την οποία:

α) όταν υπάρχει παραβίαση της κοινοτικής νομοθεσίας, η εθνική νομοθεσία πρέπει να προβλέπει κυρώσεις αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές ⁽²⁵⁾.

β) όταν μία παραβίαση της κοινοτικής νομοθεσίας προκαλεί βλάβη σε ιδιότη, αυτός πρέπει, υπό ορισμένες προϋποθέσεις να μπορεί να προσφύγει στα εθνικά δικαστήρια προκειμένου να του επιδικασθεί αποζημίωση ⁽²⁶⁾.

γ) οι διατάξεις σχετικά με τις διαδικασίες και τις κυρώσεις που τα εθνικά δικαστήρια εφαρμόζουν στο πλαίσιο της επιβολής της κοινοτικής νομοθεσίας:

— δεν πρέπει να καθιστούν την επιβολή αυτή υπερβολικά δυσχερή ή πρακτικώς αδύνατη (αρχή της αποτελεσματικότητας) ⁽²⁷⁾ και επίσης

— δεν πρέπει να είναι λιγότερο ευνοϊκές από τις διατάξεις που διέπουν την επιβολή αντίστοιχων κανόνων της εθνικής νομοθεσίας (αρχή της ισοδυναμίας) ⁽²⁸⁾.

Στη βάση της υπεροχής της κοινοτικής νομοθεσίας, ένα εθνικό δικαστήριο δεν δύναται να εφαρμόζει εθνικές διατάξεις οι οποίες δεν συμβιβάζονται με τις ανωτέρω αρχές.

Γ. ΠΑΡΑΛΛΗΛΗ Η ΔΙΑΔΟΧΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΑ ΕΘΝΙΚΑ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΑ

11. Ένα εθνικό δικαστήριο ενδέχεται να εφαρμόζει την κοινοτική νομοθεσία ανταγωνισμού σε συμφωνία, απόφαση, εναρμονισμένη πρακτική ή μονομερή συμπεριφορά που επηρεάζει τις συναλλαγές μεταξύ κρατών μελών ταυτόχρονα με ή έπειτα από ανάλογες ενέργειες της Επιτροπής ⁽²⁹⁾. Στα σημεία που ακολουθούν εξηγούνται μερικές από τις υποχρεώσεις που τα εθνικά δικαστήρια οφείλουν να τηρούν σε τέτοιες περιπτώσεις.

12. Όταν ένα εθνικό δικαστήριο εκδίδει απόφαση πριν από την Επιτροπή, οφείλει να αποφύγει να εκδώσει απόφαση η οποία θα ερχόταν σε αντίφαση με την απόφαση που σκοπεύει να εκδώσει η Επιτροπή ⁽³⁰⁾. Για τον σκοπό αυτό, το εθνικό δικαστήριο δύναται να ζητήσει από την Επιτροπή να του γνωστοποιήσει κατά πόσον έχει κινήσει διαδικασία με αντικείμενο την ίδια συμφωνία, απόφαση ή πρακτική ⁽³¹⁾, και, αν πράγματι ισχύει κάτι τέτοιο, να το ενημερώσει για την πρόοδο της διαδικασίας και για την πιθανότητα έκδοσης απόφασης επί της συγκεκριμένης υπόθεσης ⁽³²⁾. Το εθνικό δικαστήριο δύναται, προς χάριν της ασφάλειας δικαίου, να εξετάσει επίσης τη σκοπιμότητα αναστολής της ενώπιόν του διαδικασίας μέχρι την έκδοση απόφασης από μέρος της Επιτροπής ⁽³³⁾. Η Επιτροπή, από την πλευρά της, θα καταβάλλει προσπάθεια προκειμένου να δίδει το προβάδισμα σε υποθέσεις για τις οποίες έχει αποφασίσει την κίνηση διαδικασίας κατά την έννοια

▼ B

του άρθρου 2 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 773/2004 της Επιτροπής και οι οποίες εκκρεμούν ενώπιον εθνικού δικαστηρίου που έχει αναστείλει τη σχετική διαδικασία, ιδίως όταν εξαρτάται από αυτές η έκβαση αστικής νομικής διαφοράς. Παρόλα αυτά, σε περίπτωση που το εθνικό δικαστήριο έχει λόγους να μην αμφιβάλλει για την απόφαση που προτίθεται να εκδώσει η Επιτροπή ή σε περίπτωση που η Επιτροπή έχει ήδη εκδώσει απόφαση για παρεμφερή υπόθεση, το εθνικό δικαστήριο δύναται να εκδώσει απόφαση επί της υπόθεσης που εκκρεμεί ενώπιόν του στηριζόμενο στην εν λόγω σχεδιαζόμενη ή παλαιότερη απόφαση, χωρίς να είναι υποχρεωτικό να ζητήσει από την Επιτροπή τις προαναφερθείσες πληροφορίες ή να περιμένει την έκδοση απόφασης από την Επιτροπή.

13. Σε περίπτωση που η Επιτροπή καταλήξει σε απόφαση πριν από το εθνικό δικαστήριο, αυτό το τελευταίο δεν δικαιούται να εκδώσει απόφαση η οποία να έρχεται σε αντίφαση με την απόφαση της Επιτροπής. Η δεσμευτική επίδραση της απόφασης της Επιτροπής δεν θίγει, ασφαλώς, την ερμηνεία της κοινοτικής νομοθεσίας από το Δικαστήριο. Κατά συνέπεια, εάν το εθνικό δικαστήριο διατηρεί αμφιβολίες για τη νομιμότητα της απόφασης της Επιτροπής, δεν έχει τη δυνατότητα να αποφύγει τις δεσμευτικές συνέπειες της εν λόγω απόφασης εφόσον δεν έχει εκδοθεί αντίθετη απόφαση από το Δικαστήριο⁽³⁴⁾. Επομένως, εάν ένα εθνικό δικαστήριο σκοπεύει να εκδώσει απόφαση μη συμπλέουσα με την απόφαση της Επιτροπής, οφείλει να παραπέμψει το ζήτημα στο Δικαστήριο για την έκδοση προδικαστικής απόφασης (άρθρο 234 ΕΚ). Στην περίπτωση αυτή, το Δικαστήριο αποφαίνεται για το κατά πόσον η απόφαση της Επιτροπής συμβιβάζεται με την κοινοτική νομοθεσία. Ωστόσο, αν ασκηθεί προσφυγή στα δικαστήρια της Κοινότητας κατά της απόφασης της Επιτροπής κατ' εφαρμογή του άρθρου 230 ΕΚ και η έκβαση της δίκης στο εθνικό δικαστήριο εξαρτάται από την εγκυρότητα της απόφασης της Επιτροπής, το εθνικό δικαστήριο οφείλει να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία μέχρι την έκδοση από τα δικαστήρια της Κοινότητας οριστικής απόφασης επί της προσφυγής επί ακυρώσει, εκτός αν θεωρεί ότι, με βάση τα δεδομένα της υπόθεσης, είναι σκόπιμη η παραπομπή της στο Δικαστήριο για την έκδοση προδικαστικής απόφασης σχετικά με την εγκυρότητα της απόφασης της Επιτροπής⁽³⁵⁾.
14. Όταν ένα εθνικό δικαστήριο αναστέλλει τη διαδικασία που εκκρεμεί ενώπιόν του, παραδείγματος χάρι εν αναμονή απόφασης της Επιτροπής (πρόκειται για την περίπτωση που περιγράφεται στο σημείο 12 της παρούσας ανακοίνωσης) ή μέχρι την έκδοση οριστικής απόφασης από τα δικαστήρια της Κοινότητας, είτε επί προσφυγής με ακυρωτικό αίτημα είτε στο πλαίσιο διαδικασίας για την έκδοση προδικαστικής απόφασης (περίπτωση που περιγράφεται στο σημείο Error! Reference source not found.), τότε οφείλει να ελέγξει κατά πόσον επιβάλλεται να διατάξει τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων, ούτως ώστε να διαφυλαχθούν τα συμφέροντα των μερών⁽³⁶⁾.

III. Η ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕΤΑΞΥ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ

15. Εκτός από τον μηχανισμό συνεργασίας μεταξύ των εθνικών δικαστηρίων και του Δικαστηρίου δυνάμει του άρθρου 234 ΕΚ, η συνθήκη ΕΚ δεν προβλέπει ρητώς ανάλογη συνεργασία μεταξύ των εθνικών δικαστηρίων και της Επιτροπής. Παρόλα αυτά, κατά την ερμηνεία του άρθρου 10 ΕΚ, που προβλέπει ότι τα κράτη μέλη οφείλουν να διευκολύνουν την εκτέλεση της αποστολής της Κοινότητας, τα δικαστήρια της Κοινότητας έκριναν ότι η εν λόγω διάταξη της συνθήκης επιβάλλει στα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα και στα κράτη μέλη την αμοιβαία υποχρέωση να συνεργάζονται πιστά μεταξύ τους με σκοπό την επίτευξη των στόχων

▼ B

της συνθήκης ΕΚ. Συνεπώς, το άρθρο 10 ΕΚ σημαίνει ότι η Επιτροπή οφείλει να συνδράμει τα εθνικά δικαστήρια κατά την εφαρμογή της κοινοτικής νομοθεσίας από αυτά ⁽³⁷⁾. Παρομοίως, τα εθνικά δικαστήρια είναι δυνατό να κληθούν να συνδράμουν την Επιτροπή κατά την εκπλήρωση των καθηκόντων της ⁽³⁸⁾.

16. Ενδεικνύεται επίσης να υπενθυμισθεί η συνεργασία μεταξύ των εθνικών δικαστηρίων και των εθνικών αρχών, ιδίως των εθνικών αρχών ανταγωνισμού, για την εφαρμογή των άρθρων 81 και 82 ΕΚ. Ναι μεν η συνεργασία μεταξύ των εν λόγω εθνικών αρχών διέπεται πρωτίστως από εθνικές διατάξεις, αλλά το άρθρο 15 παράγραφος 3 του κανονισμού προβλέπει την ευχέρεια των εθνικών αρχών ανταγωνισμού να υποβάλλουν παρατηρήσεις ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων του οικείου κράτους μέλους. Τα σημεία 31 και 33 έως 35 της παρούσας ανακοίνωσης ισχύουν κατ' αναλογία για τέτοιες περιπτώσεις υποβολής παρατηρήσεων.

A. Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΩΣ AMICUS CURIAE

17. Για να υποβοηθούνται τα εθνικά δικαστήρια κατά την εφαρμογή της κοινοτικής νομοθεσίας ανταγωνισμού, η Επιτροπή αναλαμβάνει τη δέσμευση να συνδράμει τα εθνικά δικαστήρια οσάκις αυτά εκτιμούν ότι η συνδρομή της είναι αναγκαία για την έκδοση απόφασης επί συγκεκριμένης υπόθεσης. Στο άρθρο 15 του κανονισμού μνημονεύονται οι συνηθέστερες μορφές αυτής της συνδρομής: διαβίβαση πληροφοριακών στοιχείων (σημεία 21 έως 25) και γνωμοδότηση από μέρους της Επιτροπής (σημεία 27 έως 30), αμφότερες κατόπιν αιτήματος εθνικού δικαστηρίου· καθώς και η ευχέρεια που αναγνωρίζεται στην Επιτροπή να υποβάλλει παρατηρήσεις (σημεία 31 έως 35). Επειδή οι παραπάνω μορφές συνδρομής προβλέπονται από τον κανονισμό, η νομοθεσία των κρατών μελών δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να θέτει περιορισμούς στις σχετικές του ρυθμίσεις. Εντούτοις, τα κράτη μέλη οφείλουν να θεσπίζουν τους ενδεδειγμένους διαδικαστικούς κανόνες, ελλείψει κοινοτικών διαδικαστικών κανόνων για τον σκοπό αυτό και στο μέτρο που οι κανόνες αυτοί είναι αναγκαίοι για τη διευκόλυνση των συγκεκριμένων μορφών συνδρομής, έτσι ώστε τόσο τα εθνικά δικαστήρια όσο και η Επιτροπή να είναι σε θέση να αξιοποιούν στο έπακρο τις δυνατότητες τις οποίες προσφέρει ο κανονισμός ⁽³⁹⁾.
18. Τα εθνικά δικαστήρια μπορούν να απευθύνουν γραπτώς τις αιτήσεις τους για την παροχή συνδρομής στην εξής διεύθυνση:

European Commission
Directorate General for Competition
B-1049 Brussels
Belgium

ή να τις αποστέλλουν ηλεκτρονικώς στη διεύθυνση: compamicus@cec.eu.int

19. Είναι σκόπιμο να υπενθυμισθεί ότι, όποια κι αν είναι κάθε φορά η μορφή της συνεργασίας με τα εθνικά δικαστήρια, η Επιτροπή σέβεται την ανεξαρτησία τους. Κατά συνέπεια, η συνδρομή την οποία παρέχει η Επιτροπή δεν δεσμεύει το εθνικό δικαστήριο. Συγχρόνως, η Επιτροπή είναι υποχρεωμένη να λαμβάνει μέριμνα ώστε να τηρεί την υποχρέωση επαγγελματικής εχεμύθειας την οποία υπέχει, καθώς επίσης να περιφρουρεί τη λειτουργία και την ανεξαρτησία της ⁽⁴⁰⁾. Εκπληρώνοντας το καθήκον της βάσει του άρθρου 10 ΕΚ να συνδράμει στην υποβοήθηση του έργου των εθνικών δικαστηρίων κατά την εφαρμογή της κοινοτικής νομοθεσίας ανταγωνισμού, η Επιτροπή παραμένει απαρεγκλίτως ουδέτερη και αντικειμενική κατά την παροχή της συνδρομής της. Ειδικότερα, η συνδρομή της Επιτροπής προς τα εθνικά δικαστήρια

▼ B

εντάσσεται στο καθήκον της να υπεραμύνεται του δημόσιου συμφέροντος. Ως εκ τούτου, πρόθεσή της δεν είναι η εξυπηρέτηση των ιδιωτικών συμφερόντων των διαδίκων της υπόθεσης που εκκρεμεί στο εκάστοτε εθνικό δικαστήριο. Συνεπώς, η Επιτροπή δεν δέχεται σε ακρόαση κανέναν από τους διαδίκους σχετικά με τη συνδρομή της προς το εθνικό δικαστήριο. Σε περίπτωση που οποιοδήποτε από τα μέρη που εμπλέκονται στην υπόθεση η οποία εκκρεμεί ενώπιον του δικαστηρίου έχει επικοινωνήσει με την Επιτροπή σχετικά με ζητήματα επί των οποίων καλείται να αποφανθεί το εθνικό δικαστήριο, ενημερώνει σχετικά το εθνικό δικαστήριο, χωρίς να έχει σημασία εάν οι σχετικές επαφές πραγματοποιήθηκαν πριν ή μετά την αίτηση συνεργασίας του εθνικού δικαστηρίου.

20. Η Επιτροπή πρόκειται να δημοσιεύει περίληψη σχετικά με τη συνεργασία της με τα εθνικά δικαστήρια κατ' εφαρμογή της παρούσας ανακοίνωσης στο πλαίσιο της ετήσιας έκθεσής της επί της πολιτικής ανταγωνισμού. Είναι ακόμη πιθανό να δημοσιεύει τις γνώμες και τις παρατηρήσεις της στον δικτυακό της τόπο.

1. Το καθήκον της Επιτροπής να διαβιβάζει στοιχεία στα εθνικά δικαστήρια

21. Το καθήκον της Επιτροπής να συνδράμει τα εθνικά δικαστήρια κατά την εφαρμογή της κοινοτικής νομοθεσίας ανταγωνισμού αποτυπώνεται κυρίως στην υποχρέωσή της να τους διαβιβάζει πληροφοριακά στοιχεία τα οποία κατέχει. Ένα εθνικό δικαστήριο δύναται, π.χ., να ζητήσει από την Επιτροπή έγγραφα που αυτή κατέχει ή πληροφορίες διαδικαστικού χαρακτήρα, προκειμένου να μπορέσει να εξακριβώσει κατά πόσον δεδομένη υπόθεση εκκρεμεί ενώπιον της Επιτροπής ή κατά πόσον η Επιτροπή έχει κινήσει διαδικασία σχετικά ή κατά πόσον έχει ήδη λάβει θέση επ' αυτής. Ένα εθνικό δικαστήριο μπορεί ακόμη να ρωτήσει την Επιτροπή σχετικά με τον πιθανολογούμενο χρόνο έκδοσης απόφασης, ούτως ώστε να μπορέσει να κρίνει αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις για την τυχόν αναστολή της διαδικασίας ή αν επιβάλλεται η λήψη ασφαλιστικών μέτρων ⁽⁴¹⁾.
22. Προκειμένου να διασφαλισθεί η αποτελεσματικότητα της συνεργασίας με τα εθνικά δικαστήρια, η Επιτροπή καταβάλλει κάθε προσπάθεια για την παροχή στο εκάστοτε εθνικό δικαστήριο των στοιχείων που της έχει ζητήσει εντός ενός μηνός από την ημερομηνία παραλαβής της αίτησης. Σε περίπτωση που η Επιτροπή πρέπει να ζητήσει από το εθνικό δικαστήριο να αποσαφηνίσει περαιτέρω το αίτημά του ή σε περίπτωση που η Επιτροπή πρέπει να έλθει σε συνεννόηση με εκείνους που επηρεάζονται άμεσα από την αποστολή των στοιχείων, η ανωτέρω προθεσμία αρχίζει να τρέχει από τη στιγμή της παραλαβής των στοιχείων που έχουν ζητηθεί.
23. Κατά τη διαβίβαση στοιχείων στα εθνικά δικαστήρια, η Επιτροπή οφείλει να τηρεί τις εγγυήσεις που αναγνωρίζονται στα φυσικά και νομικά πρόσωπα σύμφωνα με το άρθρο 287 ΕΚ ⁽⁴²⁾. Βάσει του άρθρου 287 ΕΚ, τα μέλη, οι υπάλληλοι και το λοιπό προσωπικό της Επιτροπής οφείλουν να μην καθιστούν γνωστές πληροφορίες που καλύπτονται από την υποχρέωση τήρησης του επαγγελματικού απορρήτου. Οι πληροφορίες που καλύπτονται από το επαγγελματικό απόρρητο ενδέχεται να είναι τόσο εμπιστευτικές πληροφορίες όσο και επιχειρηματικά απόρρητα. Τα επιχειρηματικά απόρρητα είναι πληροφορίες των οποίων όχι μόνο η κοινολόγηση στο ευρύ κοινό αλλά ακόμη και η απλή διαβίβαση σε άλλο πρόσωπο πλην του προσώπου που διέθεσε την εκάστοτε πληροφορία ενδέχεται να βλάψει σοβαρά τα συμφέροντα αυτού του τελευταίου προσώπου ⁽⁴³⁾.

▼ B

24. Από το άρθρο 10 σε συνδυασμό με το άρθρο 287 ΕΚ δεν συνάγεται ότι ισχύει απόλυτη απαγόρευση για τη διαβίβαση από την Επιτροπή στα εθνικά δικαστήρια πληροφοριών που υπάγονται στην υποχρέωση τήρησης του επαγγελματικού απορρήτου. Η νομολογία των δικαστηρίων της Κοινότητας επιβεβαιώνει ότι το καθήκον πιστής συνεργασίας επιβάλλει στην Επιτροπή να παρέχει στα εθνικά δικαστήρια οποιαδήποτε πληροφορία τής ζητείται από αυτά, ακόμη και πληροφορίες που καλύπτονται από το επαγγελματικό απόρρητο. Παρόλα αυτά, οσάκις η Επιτροπή προσφέρει τη συνεργασία της στα εθνικά δικαστήρια, δεν της επιτρέπεται σε καμία περίπτωση να υπονομεύει τις εγγυήσεις που προβλέπονται στο άρθρο 287 ΕΚ.
25. Συνεπώς, πριν από τη διαβίβαση σε εθνικό δικαστήριο πληροφοριών που καλύπτονται από το επαγγελματικό απόρρητο, η Επιτροπή υπενθυμίζει παγίως στο δικαστήριο την υποχρέωσή του βάσει της κοινοτικής νομοθεσίας να μεριμνά για τον σεβασμό των δικαιωμάτων που αναγνωρίζονται σε φυσικά και νομικά πρόσωπα δυνάμει του άρθρου 287 ΕΚ και ρωτά το δικαστήριο κατά πόσον μπορεί και προτίθεται να εγγυηθεί την προστασία των τυχόν εμπιστευτικών πληροφοριακών στοιχείων και επιχειρηματικών απορρήτων. Εάν το εθνικό δικαστήριο αδυνατεί να παράσχει τέτοια εγγύηση, η Επιτροπή δεν διαβιβάζει στο εθνικό δικαστήριο πληροφορίες που καλύπτονται από το επαγγελματικό απόρρητο⁽⁴⁴⁾. Η Επιτροπή διαβιβάζει τις πληροφορίες που της έχουν ζητηθεί μόνον εφόσον το εθνικό δικαστήριο έχει ήδη παράσχει την εγγύηση ότι θα προστατεύσει κάθε εμπιστευτική πληροφορία και επιχειρηματικό απόρρητο· στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή επισημαίνει τα επιμέρους εκείνα πληροφοριακά στοιχεία τα οποία καλύπτονται από το επαγγελματικό απόρρητο, καθώς και εκείνα που δεν καλύπτονται κι επομένως μπορούν να κοινοποιηθούν.

▼ M1

26. Η κοινολόγηση πληροφοριών από την Επιτροπή στα εθνικά δικαστήρια υπόκειται σε μερικές επιπλέον εξαιρέσεις. Ειδικότερα, η Επιτροπή δύναται να αρνηθεί την αποστολή πληροφοριών σε εθνικό δικαστήριο για επιτακτικούς λόγους που σχετίζονται με την ανάγκη διασφάλισης των συμφερόντων της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή προκειμένου να αποτραπεί οποιαδήποτε ανάμειξη στη λειτουργία και ανεξαρτησία της, ιδίως με την υπονόμηση της εκκλήρωσης των καθηκόντων που της έχουν ανατεθεί⁽⁴⁵⁾. Η κοινολόγηση πληροφοριών στα εθνικά δικαστήρια δεν θα πρέπει να επηρεάζει αδικαιολόγητα την αποτελεσματικότητα της επιβολής των κανόνων ανταγωνισμού εκ μέρους της Επιτροπής, και ιδίως δεν θα πρέπει να παρακωλύει εκκρεμείς έρευνες ούτε τη λειτουργία των προγραμμάτων επεικούς μεταχείρισης και των διαδικασιών διακανονισμού.

- 26α. Για τον σκοπό αυτό, η Επιτροπή δεν θα διαβιβάζει ποτέ τις κατώτερες πληροφορίες σε εθνικά δικαστήρια προς χρήση σε αγωγές αποζημίωσης για παραβιάσεις του άρθρου 101 ή 102 της Συνθήκης:

— εταιρικές δηλώσεις περί επεικούς μεταχείρισης, κατά την έννοια του άρθρου 4α παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 773/2004⁽⁴⁶⁾, και

— αιτήματα διακανονισμού, κατά την έννοια του άρθρου 10α παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 773/2004.

Η παρούσα παράγραφος δεν θίγει την κατάσταση που αναφέρεται στο άρθρο 6 παράγραφος 7 της οδηγίας 2014/104/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁽⁴⁷⁾.

▼ **M1**

26β. Όσον αφορά άλλα είδη πληροφοριών, η Επιτροπή δεν θα διαβιβάζει τα ακόλουθα στα εθνικά δικαστήρια προς χρήση σε αγωγές αποζημίωσης για παραβιάσεις του άρθρου 101 ή 102 της Συνθήκης, πριν ολοκληρώσει την ενώπιόν της διαδικασία έναντι όλων των υπό έρευνα μερών με την έκδοση της απόφασης που αναφέρεται στο άρθρο 7, 9 ή 10 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1/2003 ή πριν διακόψει με άλλο τρόπο τη διοικητική διαδικασία:

- πληροφορίες που συγκεντρώθηκαν από ένα φυσικό ή νομικό πρόσωπο ειδικά για τη διαδικασία της Επιτροπής, και
- πληροφορίες που η Επιτροπή έχει συντάξει και αποστέλλει στα μέρη κατά τη διάρκεια της ενώπιόν της διαδικασίας.

Όταν καλείται να διαβιβάσει τις εν λόγω πληροφορίες στα εθνικά δικαστήρια για άλλους σκοπούς πλην της χρήσης σε αγωγές αποζημίωσης για παραβιάσεις του άρθρου 101 ή 102 της Συνθήκης, η Επιτροπή κατ' αρχήν θα εφαρμόζει τον χρονικό περιορισμό που αναφέρεται στο πρώτο εδάφιο, προκειμένου να προστατεύσει τις εκκρεμείς ενώπιον αυτής έρευνες.

▼ **B**

2. Αίτηση γνωμοδότησης σχετικά με ζητήματα που άπτονται της εφαρμογής της κοινοτικής νομοθεσίας ανταγωνισμού

27. Όταν καλείται να εφαρμόσει την κοινοτική νομοθεσία ανταγωνισμού σε υπόθεση η οποία εκκρεμεί ενώπιόν του, ένα εθνικό δικαστήριο μπορεί πρώτα να αντλήσει διδάγματα από τη νομολογία των δικαστηρίων της Κοινότητας ή από τους κανονισμούς, τις αποφάσεις, τις ανακοινώσεις και τις κατευθυντήριες γραμμές της Επιτροπής που εντάσσονται στην εφαρμογή των άρθρων 81 και 82 ΕΚ⁽⁴⁸⁾. Εάν οι προαναφερθείσες πηγές γνώσης δεν παρέχουν επαρκή καθοδήγηση, το εθνικό δικαστήριο μπορεί να ζητήσει από την Επιτροπή να γνωμοδοτήσει σχετικά με ζητήματα που άπτονται της εφαρμογής της κοινοτικής νομοθεσίας ανταγωνισμού. Το εθνικό δικαστήριο μπορεί να ζητήσει από την Επιτροπή να γνωμοδοτήσει επί οικονομικών ή νομικών ζητημάτων ή επί ζητημάτων που αφορούν πραγματικά περιστατικά⁽⁴⁹⁾. Η δυνατότητα αυτή δεν θίγει, βέβαια, την ευχέρεια ή την υποχρέωση του εθνικού δικαστηρίου να ζητήσει την έκδοση προδικαστικής απόφασης από το Δικαστήριο σχετικά με την ερμηνεία ή την εγκυρότητα της κοινοτικής νομοθεσίας κατ' εφαρμογή του άρθρου 234 ΕΚ.

28. Για να μπορεί η Επιτροπή να παρέχει χρήσιμες γνώμες στα εθνικά δικαστήρια, δύναται να τους ζητά συμπληρωματικά πληροφοριακά στοιχεία⁽⁵⁰⁾. Προκειμένου να διασφαλίζει την αποτελεσματικότητα της συνεργασίας με τα εθνικά δικαστήρια, η Επιτροπή καταβάλλει κάθε προσπάθεια για να παρέχει στο εκάστοτε εθνικό δικαστήριο τη γνώμη που αυτό της έχει ζητήσει εντός τεσσάρων μηνών από την ημερομηνία παραλαβής της αίτησης. Εάν η Επιτροπή έχει ζητήσει συμπληρωματικά πληροφοριακά στοιχεία από το εθνικό δικαστήριο για να μπορέσει να διατυπώσει τη γνώμη της, η ανωτέρω προθεσμία αρχίζει να τρέχει από τη στιγμή της παραλαβής των συμπληρωματικών πληροφοριακών στοιχείων.

29. Όταν η Επιτροπή γνωμοδοτεί, περιορίζεται στο να παράσχει στο εθνικό δικαστήριο τα πραγματικά στοιχεία ή τις οικονομικές ή νομικές διευκρινίσεις που έχουν ζητηθεί, χωρίς να υπεισέρχεται στην ουσία της υπόθεσης που εκκρεμεί ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου. Εξάλλου, σε αντίθεση με την αυθεντική ερμηνεία της κοινοτικής νομοθεσίας από τα δικαστήρια της Κοινότητας, η γνώμη της Επιτροπής δεν είναι νομικώς δεσμευτική για το εθνικό δικαστήριο.

▼ B

30. Συμφώνως προς όσα εξηγούνται στο σημείο 19 της παρούσας ανακοίνωσης, η Επιτροπή δεν δέχεται σε ακρόαση τα μέρη πριν από την παροχή της γνωμοδότησής της στο εθνικό δικαστήριο. Αυτό το τελευταίο οφείλει να λάβει υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής σύμφωνα με τους οικείους εθνικούς δικονομικούς κανόνες, οι οποίοι πρέπει να συνάδουν με τις γενικές αρχές του κοινοτικού δικαίου.

3. Υποβολή παρατηρήσεων από την Επιτροπή στο εθνικό δικαστήριο

31. Σύμφωνα με το άρθρο 15 παράγραφος 3 του κανονισμού, οι αρχές ανταγωνισμού των κρατών μελών και η Επιτροπή μπορούν να υποβάλλουν παρατηρήσεις επί ζητημάτων που σχετίζονται με την εφαρμογή του άρθρου 81 ή του άρθρου 82 της συνθήκης ΕΚ σε εθνικό δικαστήριο που καλείται να εφαρμόσει τις συγκεκριμένες διατάξεις. Ο κανονισμός διακρίνει μεταξύ γραπτών παρατηρήσεων, που οι εθνικές αρχές ανταγωνισμού και η Επιτροπή μπορούν να υποβάλλουν εξ ίδιας πρωτοβουλίας, και προφορικών παρατηρήσεων, οι οποίες επιτρέπεται να υποβληθούν μόνο με την έγκριση του εθνικού δικαστηρίου⁽⁵¹⁾.

32. Στον κανονισμό διευκρινίζεται ότι η Επιτροπή υποβάλλει παρατηρήσεις μόνον όταν το απαιτεί η συνεπής εφαρμογή του άρθρου 81 ή του άρθρου 82 ΕΚ. Εφόσον αυτός είναι ο σκοπός της παρέμβασης της Επιτροπής, οι παρατηρήσεις της περιορίζονται σε οικονομική και νομική ανάλυση των πραγματικών περιστατικών που ισχύουν στην υπόθεση η οποία εκκρεμεί ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου.

33. Για να είναι σε θέση η Επιτροπή να υποβάλει χρήσιμες παρατηρήσεις, είναι δυνατό να ζητηθεί από τα εθνικά δικαστήρια να διαβιβάσουν τα ίδια ή να φροντίσουν για τη διαβίβαση στην Επιτροπή αντιγράφου όλων των εγγράφων που απαιτούνται για την αξιολόγηση της εκάστοτε υπόθεσης. Σύμφωνα με το άρθρο 15 παράγραφος 3 δεύτερο εδάφιο του κανονισμού, η Επιτροπή χρησιμοποιεί τα εν λόγω έγγραφα προκειμένου να προετοιμάσει τις παρατηρήσεις της και μόνο⁽⁵²⁾.

34. Επειδή ο κανονισμός δεν προβλέπει διαδικαστικές ρυθμίσεις για την υποβολή των παρατηρήσεων, οι σχετικές διαδικαστικές ρυθμίσεις καθορίζονται από τους δικονομικούς κανόνες και τις πρακτικές των κρατών μελών. Εάν ένα κράτος μέλος δεν έχει θεσπίσει ακόμη τις σχετικές δικονομικές ρυθμίσεις, το εθνικό δικαστήριο πρέπει να αποφασίσει για το ποιοι δικονομικοί κανόνες είναι κατάλληλοι για την υποβολή παρατηρήσεων στην υπόθεση που εκκρεμεί ενώπιόν του.

35. Οι διαδικαστικές ρυθμίσεις πρέπει να συνάδουν με τις αρχές που διατυπώνονται στο σημείο 10 της παρούσας ανακοίνωσης. Τούτο σημαίνει, μεταξύ άλλων, ότι οι διαδικαστικές ρυθμίσεις που διέπουν την υποβολή παρατηρήσεων επί ζητημάτων που σχετίζονται με την εφαρμογή των άρθρων 81 ή 82 ΕΚ:

α) πρέπει να συμβιβάζονται με τις γενικές αρχές του κοινοτικού δικαίου, και ιδίως με τα θεμελιώδη δικαιώματα των μερών που εμπλέκονται στην εκάστοτε υπόθεση·

β) δεν επιτρέπεται να καθιστούν την υποβολή τέτοιων παρατηρήσεων υπερβολικά δυσχερή ή πρακτικώς αδύνατη (αρχή της αποτελεσματικότητας)⁽⁵³⁾ και

▼ B

- γ) δεν επιτρέπεται να καθιστούν την υποβολή τέτοιων παρατηρήσεων δυσχερέστερη σε σύγκριση με την υποβολή παρατηρήσεων στο πλαίσιο διαδικασιών ενώπιον δικαστηρίου για τις οποίες είναι εφαρμοστέες αντίστοιχες διατάξεις της εθνικής νομοθεσίας (αρχή της ισοδυναμίας).

B. ΥΠΟΒΟΗΘΗΣΗ ΤΟΥ ΡΟΛΟΥ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΑΠΟ ΤΑ ΕΘΝΙΚΑ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΠΙΒΟΛΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

36. Επειδή το καθήκον της πιστής συνεργασίας σημαίνει επίσης ότι οι αρχές των κρατών μελών συνδράμουν τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα με σκοπό την επίτευξη των στόχων της συνθήκης ΕΚ⁽⁵⁴⁾, ο κανονισμός προβλέπει τρία παραδείγματα τέτοιας συνδρομής: (1) διαβίβαση εγγράφων που απαιτούνται για την αξιολόγηση μιας υπόθεσης σε σχέση με την οποία η Επιτροπή επιθυμεί να υποβάλει παρατηρήσεις (βλ. το σημείο 33): (2) διαβίβαση δικαστικών αποφάσεων επί της εφαρμογής του άρθρου 81 ή του άρθρου 82 ΕΚ· και (3) ο ρόλος των εθνικών δικαστηρίων κατά τους επιτόπιους ελέγχους της Επιτροπής.

1. Διαβίβαση αποφάσεων εθνικών δικαστηρίων επί της εφαρμογής του άρθρου 81 ή του άρθρου 82 ΕΚ

37. Σύμφωνα με το άρθρο 15 παράγραφος 2 του κανονισμού, τα κράτη μέλη αποστέλλουν στην Επιτροπή αντίγραφο οιασδήποτε γραπτής απόφασης εθνικού δικαστηρίου επί της εφαρμογής του άρθρου 81 ή του άρθρου 82 ΕΚ. Το αντίγραφο αποστέλλεται το συντομότερο δυνατόν μετά την κοινοποίηση στα μέρη της πλήρους γραπτής απόφασης. Η διαβίβαση εθνικών δικαστικών αποφάσεων επί της εφαρμογής του άρθρου 81 ή του άρθρου 82 ΕΚ και η συνακόλουθη πληροφόρηση για διαδικασίες που διεξάγονται ενώπιον εθνικών δικαστηρίων επιτρέπουν, πρωτίστως, στην Επιτροπή να ενημερώνεται εγκαίρως για υποθέσεις σε σχέση με τις οποίες ενδείκνυται ενδεχομένως να υποβάλει παρατηρήσεις σε περίπτωση που ένας εκ των διαδίκων ασκήσει έφεση κατά της δικαστικής απόφασης.

2. Ο ρόλος των εθνικών δικαστηρίων στο πλαίσιο των επιτόπιων ελέγχων της Επιτροπής

38. Τέλος, τα εθνικά δικαστήρια μπορούν να επιτελούν κάποια λειτουργία κατά τους επιτόπιους ελέγχους τους οποίους διεξάγει η Επιτροπή με αντικείμενο επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων. Ο ρόλος των εθνικών δικαστηρίων εξαρτάται από το εάν οι επιτόπιοι έλεγχοι διεξάγονται σε χώρους επιχειρήσεων ή σε άλλου χώρους εκτός των επιχειρήσεων.
39. Σε ό,τι αφορά τους επιτόπιους ελέγχους που διεξάγονται σε χώρους επιχειρήσεων, η εθνική νομοθεσία ενδέχεται να ορίζει ως υποχρεωτική τη χορήγηση αδείας από εθνικό δικαστήριο προκειμένου να μπορέσει μια εθνική αρχή επιβολής του νόμου να συνδράμει την Επιτροπή σε περίπτωση που η οικεία επιχείρηση εναγνώνεται στον έλεγχο. Η άδεια εθνικού δικαστηρίου μπορεί επίσης να ζητηθεί για προληπτικούς λόγους. Κατά την εξέταση της σχετικής αίτησης, το εκάστοτε εθνικό δικαστήριο έχει την εξουσία να ελέγξει κατά πόσον η απόφαση της Επιτροπής για τη διεξαγωγή του επιτόπιου ελέγχου είναι γνήσια και να βεβαιωθεί ότι τα σχεδιαζόμενα αναγκαστικά μέτρα δεν είναι ούτε αυθαίρετα ούτε υπερβολικά αυστηρά σε σχέση με το αντικείμενο του ελέγχου. Κατά της εξέταση των αναγκαστικών μέτρων υπό το πρίσμα της αρχής της αναλογικότητας, το εθνικό δικαστήριο μπορεί να

▼ B

ζητήσει από την Επιτροπή, είτε απευθείας είτε διαμέσου της εθνικής αρχής ανταγωνισμού, λεπτομερείς εξηγήσεις, ιδίως για τους λόγους στους οποίους βασίζονται οι υπόνοιες της Επιτροπής για παραβίαση των άρθρων 81 και 82 ΕΚ, καθώς επίσης για τη σοβαρότητα της παράβασης για την οποία υπάρχουν υπόνοιες και για το είδος συμμετοχής της ενεχόμενης επιχείρησης ⁽⁵⁵⁾.

40. Σε ό,τι αφορά τους επιτόπιους ελέγχους που δεν διεξάγονται σε χώρους επιχειρήσεων αλλά σε άλλου είδους χώρους, ο κανονισμός ορίζει ότι είναι υποχρεωτική η λήψη αδείας από εθνικό δικαστήριο, διότι διαφορετικά δεν επιτρέπεται να εκτελεσθεί η απόφαση της Επιτροπής με την οποία διατάσσεται η διενέργεια του ελέγχου. Στην περίπτωση αυτή, το εθνικό δικαστήριο δύναται να ελέγξει κατά πόσον η απόφαση της Επιτροπής για τη διεξαγωγή του επιτόπιου ελέγχου είναι γνήσια και να βεβαιωθεί ότι τα σχεδιαζόμενα αναγκαστικά μέτρα δεν είναι ούτε αυθαίρετα ούτε υπερβολικά αυστηρά σε σχέση, ιδίως, με τη σοβαρότητα της παράβασης για την οποία υπάρχουν υπόνοιες, τη σπουδαιότητα των αναζητούμενων αποδεικτικών στοιχείων, τη συμμετοχή της ενεχόμενης επιχείρησης και την εύλογη πιθανότητα να φυλάσσονται πράγματα επιχειρηματικά βιβλία και στοιχεία συναφή προς το αντικείμενο του ελέγχου στους χώρους για τους οποίους ζητείται άδεια. Το εθνικό δικαστήριο δύναται να ζητήσει από την Επιτροπή, είτε απευθείας είτε διαμέσου της εθνικής αρχής ανταγωνισμού, λεπτομερείς εξηγήσεις για τα στοιχεία εκείνα που είναι απαραίτητα για την εξέταση των σχεδιαζόμενων αναγκαστικών μέτρων υπό το πρίσμα της αρχής της αναλογικότητας ⁽⁵⁶⁾.
41. Και στις δύο περιπτώσεις που επισημαίνονται στα σημεία 39 και 40, το εθνικό δικαστήριο δεν δύναται να αμφισβητήσει τη νομιμότητα της απόφασης της Επιτροπής, ούτε την αναγκαιότητα του επιτόπιου ελέγχου, αλλά ούτε και να ζητήσει να του παρασχεθούν πληροφοριακά στοιχεία από τον φάκελο της Επιτροπής ⁽⁵⁷⁾. Εξάλλου, το καθήκον πιστής συνεργασίας υποχρεώνει το εθνικό δικαστήριο να λάβει απόφαση εντός ενδεδειγμένης προθεσμίας, ούτως ώστε να μπορέσει η Επιτροπή να διεξαγάγει αποτελεσματικά τον επιτόπιο έλεγχο ⁽⁵⁸⁾.

IV. ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

42. Η έκδοση της παρούσας ανακοίνωσης αποσκοπεί στο να βοηθηθούν τα εθνικά δικαστήρια κατά την εφαρμογή των άρθρων 81 και 82 ΕΚ. Δεν είναι δεσμευτική για τα εθνικά δικαστήρια, ούτε θίγει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των κρατών μελών της ΕΕ και των φυσικών και νομικών προσώπων βάσει της κοινοτικής νομοθεσίας.
43. Η παρούσα ανακοίνωση αντικαθιστά την ανακοίνωση του 1993 σχετικά με τη συνεργασία μεταξύ της Επιτροπής και των εθνικών δικαιοδοτικών οργάνων για την εφαρμογή των άρθρων 85 και 86 της συνθήκης ΕΟΚ ⁽⁵⁹⁾.

⁽¹⁾ Για τις προϋποθέσεις βάσει των οποίων κρίνεται ποιες οντότητες είναι δυνατό να θεωρηθούν δικαστήρια κατά την έννοια του άρθρου 234 ΕΚ, βλ. π.χ. την υπόθεση C-516/99 Schmid [2002] Συλλογή 4573, 34: «Το Δικαστήριο λαμβάνει υπόψη ένα σύνολο στοιχείων, όπως είναι η ίδρυση του οργάνου αυτού με νόμο, η μονιμότητά του, ο δεσμευτικός χαρακτήρας της δικαιοδοσίας του, ο κατ' αντιμωλία χαρακτήρας της ενώπιόν του διαδικασίας, η εκ μέρους του οργάνου αυτού εφαρμογή των κανόνων δικαίου, καθώς και η ανεξαρτησία του».

⁽²⁾ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1/2003 του Συμβουλίου της 16ης Δεκεμβρίου 2002 για την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού που προβλέπονται στα άρθρα 81 και 82 της συνθήκης, (ΕΕ L 1 της 4.1.2003, σ. 1).

⁽³⁾ Ανακοίνωση για τη συνεργασία στο πλαίσιο του δικτύου των αρχών ανταγωνισμού (ΕΕ C 101 της 27.4.2004, σ. 43). Για τους σκοπούς της παρούσας ανακοίνωσης, με τον όρο «εθνική αρχή ανταγωνισμού» νοείται κάθε αρχή που έχει οριστεί από κράτος μέλος κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 35 παράγραφος 1 του κανονισμού.

▼ B

- (4) Η διεθνής δικαιοδοσία των εθνικών δικαστηρίων εξαρτάται από τους εθνικούς, ευρωπαϊκούς και διεθνείς κανόνες περί δικαιοδοσίας. Επί του προκειμένου, υπενθυμίζεται ότι ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 44/2001 του Συμβουλίου της 22ας Δεκεμβρίου 2000 για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (ΕΕ L 12, 16.1.2001, σ. 1) είναι εφαρμοστέος σε όλες τις υποθέσεις ανταγωνισμού οι οποίες έχουν αστικό ή εμπορικό χαρακτήρα.
- (5) Βλ. το άρθρο 6 του κανονισμού.
- (6) Βλ. τα άρθρα 2 και 3 ΕΚ, Υπόθεση C-126/97 *Eco Swiss* [1999] Συλλογή I-3055, 36; Υπόθεση T-34/92 *Fiatagri UK and New Holland Ford* [1994] Συλλογή II-905, 39 και T-128/98 *Aerports de Paris* [2000] Συλλογή II-3929, 241.
- (7) Συνεκδικαζόμενες υποθέσεις C-430/93 και C-431/93 *van Schijndel* [1995] Συλλογή I-4705, 13 έως 15 και 22.
- (8) Σύμφωνα με το τελευταίο εδάφιο της όγδοης αιτιολογικής σκέψης του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1/2003, ο κανονισμός δεν εφαρμόζεται σε εθνικές διατάξεις που επιβάλλουν ποινικές κυρώσεις σε φυσικά πρόσωπα, εκτός εάν οι κυρώσεις αυτές συνιστούν το μέσον δια του οποίου επιβάλλονται οι κανόνες ανταγωνισμού που ισχύουν για τις επιχειρήσεις.
- (9) Υπόθεση T-24/90 *Automec* [1992] Συλλογή II-2223, 85.
- (10) Για περαιτέρω αποσαφήνιση της έννοιας του «επηρεασμού του εμπορίου», βλ. την ανακοίνωση για το συγκεκριμένο θέμα (ΕΕ C 101 της 27.4.2004, σ. 81).
- (11) Βλ. το άρθρο 3 παράγραφος 1 του κανονισμού.
- (12) Βλ. επίσης την ανακοίνωση σχετικά με την εφαρμογή του άρθρου 81 παράγραφος 3 ΕΚ (ΕΕ C 101 της 27.4.2004, σ. 2).
- (13) Υπόθεση 14/68 *Walt Wilhelm* [1969] Συλλογή I· και συνεκδικαζόμενες υποθέσεις 253/78 και 1 έως 3/79 *Giry Guerlain* [1980] Συλλογή 2327, 15 έως 17.
- (14) Υπόθεση 106/77 *Simmenthal* [1978] Συλλογή 629, 21 και υπόθεση C-198/01, *Consorzio Industrie Fiammiferi (CIF)* [2003], σ. 49.
- (15) Π.χ. ένα εθνικό δικαστήριο μπορεί να κληθεί να μεριμνήσει για την εκτέλεση απόφασης της Επιτροπής η οποία έχει ληφθεί δυνάμει των άρθρων 7 έως 10, 23 και 24 του κανονισμού.
- (16) Βλ. π.χ. την υπόθεση 5/88 *Wachauf* [1989] Συλλογή 2609, 19.
- (17) Συνεκδικαζόμενες υποθέσεις C-215/96 και C -216/96 *Bagnasco* [1999] Συλλογή I-135, 50.
- (18) Υπόθεση 63/75 *Fonderies Roubaix* [1976] Συλλογή 111, 9 έως 11· και υπόθεση C-234/89 *Δηλιμίτης* [1991] Συλλογή I-935, 46.
- (19) Σχετικά με την παράλληλη ή διαδοχική εφαρμογή της κοινοτικής νομοθεσίας ανταγωνισμού από τα εθνικά δικαστήρια και την Επιτροπή βλ. επίσης τα σημεία 11 έως 14.
- (20) Υπόθεση 66/86 *Ahmed Saeed Flugreisen* [1989] Συλλογή 803, 27· και υπόθεση C-234/89 *Δηλιμίτης* [1991] Συλλογή I-935, 50. Στην παρούσα ανακοίνωση επισυνάπτεται κατάλογος με τις κατευθυντήριες γραμμές, τις ανακοινώσεις και τους κανονισμούς στον τομέα της πολιτικής ανταγωνισμού, ο οποίος περιλαμβάνει ιδίως τους κανονισμούς για την εφαρμογή του άρθρου 81 παράγραφος 3 ΕΚ σε ορισμένες κατηγορίες συμφωνιών, αποφάσεων ή εναρμονισμένων πρακτικών. Σχετικά με τις αποφάσεις της Επιτροπής στο πλαίσιο της εφαρμογής των άρθρων 81 και 82 ΕΚ (από το 1964 κι έπειτα), βλ. <http://www.europa.eu.int/comm/competition/antitrust/cases/>.
- (21) Συνεκδικαζόμενες υποθέσεις C-319/93, C-40/94 και C-224/94 *Dijkstra* [1995] Συλλογή I-4471, 32.
- (22) Περί της ευχέρειας των εθνικών δικαστηρίων να ζητούν γνωμοδότηση από την Επιτροπή, βλ. επίσης τα σημεία 27 έως 29.
- (23) Σχετικά με την υποβολή παρατηρήσεων, βλ. επίσης τα σημεία 31 έως 35.

▼ B

- (24) Υπόθεση 106/77 Simmenthal [1978] Συλλογή 629, 14 και 15.
- (25) Υπόθεση 66/88 Επιτροπή κατά Ελλάδα [1989] Συλλογή 2965, 23 έως 25.
- (26) Για το θέμα της αποζημίωσης για παραβάσεις επιχειρήσεων βλ. την υπόθεση C-453/99 Courage and Crehan [2001] Συλλογή 6297, 26 και 27. Για το θέμα της αποζημίωσης για παράβαση που έχει διαπράξει κράτος μέλος ή αρχή η οποία αποτελεί προέκταση του κράτους και για τις προϋποθέσεις που διέπουν την ευθύνη του κράτους σε τέτοιες περιπτώσεις, βλ. π.χ. τις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις C-6/90 και C-9/90 Francovich [1991] Συλλογή I-5357, 33 έως 36· υπόθεση C-271/91 Marshall κατά Southampton and South West Hampshire Area Health Authority [1993] Συλλογή I-4367, 30 και 34 έως 35· συνεκδικαζόμενες υποθέσεις C-46/93 και C-48/93 Brasserie du Pêcheur και Factortame [1996] Συλλογή I-1029· υπόθεση C-392/93 British Telecommunications [1996] Συλλογή I-1631, 39 έως 46· και συνεκδικαζόμενες υποθέσεις C-178/94, C-179/94 και C-188/94 έως 190/94 Dillenkofer [1996] Συλλογή I-4845, 22 έως 26 και 72.
- (27) Βλ. π.χ. την υπόθεση 33/76 Rewe [1976] Συλλογή 1989, 5· υπόθεση 45/76 Comet [1976] Συλλογή 2043, 12· και υπόθεση 79/83 Harz [1984] Συλλογή 1921, 18 και 23.
- (28) Βλ. π.χ. την υπόθεση 33/76 Rewe [1976] Συλλογή 1989, 5· την υπόθεση 158/80 Rewe [1981] Συλλογή 1805, 44· την υπόθεση 199/82 San Giorgio [1983] Συλλογή 3595, 12· και την υπόθεση C-231/96 Edis [1998] Συλλογή I-4951, 36 και 37.
- (29) Το άρθρο 11 παράγραφος 6, σε συνδυασμό με το άρθρο 35 παράγραφοι 3 και 4 του κανονισμού, σημαίνει ότι απαγορεύεται η εκ παραλλήλου εφαρμογή του άρθρου 81 ή του άρθρου 82 ΕΚ από την Επιτροπή και από εθνικό δικαστήριο μόνον όταν αυτό το τελευταίο έχει αναγορευθεί σε εθνική αρχή ανταγωνισμού.
- (30) Άρθρο 16 παράγραφος 1 του κανονισμού.
- (31) Η Επιτροπή δύναται να δημοσιεύσει στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης την κίνηση διαδικασίας από την ίδια με σκοπό την έκδοση απόφασης κατ' εφαρμογή των άρθρων 7 έως 10 του κανονισμού [βλ. το άρθρο 2 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) της Επιτροπής αριθ. 773/2004 της [ημερομηνία] σχετικά με τις διαδικασίες δυνάμει των άρθρων 81 και 82 της συνθήκης ΕΚ (ΕΕ L 123 της 27.4.2004)]. Κατά το Δικαστήριο, η κίνηση διαδικασίας ισοδυναμεί με πράξη άσκησης εξουσίας από μέρους της Επιτροπής, η οποία πιστοποιεί την πρόθεσή της να προβεί στην έκδοση απόφασης (υπόθεση 48/72 Brasserie de Haecht [1973] Συλλογή 77, 16).
- (32) Υπόθεση C-234/89 Δηλιμίτης [1991] Συλλογή I-935, 53· και συνεκδικαζόμενες υποθέσεις C-319/93, C-40/94 και C-224/94 Dijkstra [1995] Συλλογή I-4471, 34. Για το συγκεκριμένο θέμα, βλ. επίσης το σημείο 21 της παρούσας ανακοίνωσης.
- (33) Βλ. το άρθρο 16(1) του κανονισμού, καθώς επίσης την υπόθεση C-234/89 Δηλιμίτης [1991] Συλλογή I-935, 47· και την υπόθεση C-344/98 Masterfoods [2000] Συλλογή I-11369, 51.
- (34) Υπόθεση 314/85 Foto-Frost [1987] Συλλογή 4199, 12 έως 20.
- (35) Βλ. το άρθρο 16(1) του κανονισμού, καθώς και την υπόθεση C-344/98 Masterfoods [2000] Συλλογή I-11369, 52 έως 59.
- (36) Υπόθεση C -344/98 Masterfoods [2000] Συλλογή, I-11369, 58.
- (37) Υπόθεση C -2/88 Imm Zwartveld [1990] Συλλογή I-3365, 16 έως 22· και υπόθεση C-234/89 Δηλιμίτης [1991] I-935, 53.

▼ B

- (³⁸) Υπόθεση C-94/00 Roquette Frères Συλλογή 9011, 31.
- (³⁹) Για το συμβιβάσιμο των υπόψη εθνικών διαδικαστικών κανόνων με τις γενικές αρχές του κοινοτικού δικαίου, βλ. τα σημεία 9 και 10 της παρούσας ανακοίνωσης.
- (⁴⁰) Σχετικά με τα εν λόγω καθήκοντα, βλ. π.χ. τα σημεία 23 έως 26 της παρούσας ανακοίνωσης.
- (⁴¹) Υπόθεση C-234/89 Δηλιμίτης [1991] Συλλογή I-935, 53· και συνεκδικαζόμενες υποθέσεις C-319/93, C-40/94 και C-224/94 Dijkstra [1995] Συλλογή I-4471, 34.
- (⁴²) Υπόθεση C-234/89 Δηλιμίτης [1991] I-935, 53.
- (⁴³) Υπόθεση T-353/94 Postbank [1996] Συλλογή II-921, 86 και 87· και υπόθεση 145/83 Adams [1985] Συλλογή 3539, 34.
- (⁴⁴) Υπόθεση C-2/88 Zwartveld [1990] Συλλογή I-4405, 10 και 11· και υπόθεση T-353/94 Postbank [1996] Συλλογή II-921, 93.
- (⁴⁵) Διάταξη του Δικαστηρίου της 6ης Δεκεμβρίου 1990, Zwartveld, C-2/88, EU:C:1990:440, σκέψεις 10 και 11· απόφαση του Δικαστηρίου της 26ης Νοεμβρίου 2002, First και Franex, C-275/00, EU:C:2002:711, σκέψη 49 και απόφαση του Πρωτοδικείου της 18ης Σεπτεμβρίου 1996, Postbank, T-353/94, Συλλογή 1996, EU:T:1996:119, σκέψη 93.
- (⁴⁶) Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 773/2004, όπως τροποποιήθηκε από τον κανονισμό (ΕΕ) 2015/1348 της Επιτροπής (ΕΕ L 208 της 5.8.2015, σ. 3).
- (⁴⁷) Οδηγία 2014/104/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Νοεμβρίου 2014, σχετικά με ορισμένους κανόνες που διέπουν τις αγωγές αποζημίωσης βάσει του εθνικού δικαίου για παραβάσεις των διατάξεων του δικαίου ανταγωνισμού των κρατών μελών και της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ L 349 της 5.12.2014, σ. 1).
- (⁴⁸) Βλ. το σημείο 8 της παρούσας ανακοίνωσης.
- (⁴⁹) Υπόθεση C-234/89 Δηλιμίτης [1991] Συλλογή I-935, 53· και συνεκδικαζόμενες υποθέσεις C-319/93, C-40/94 και C-224/94 Dijkstra [1995] Συλλογή I-4471, 34.
- (⁵⁰) Πρβλ. την υπόθεση 96/81 Επιτροπή κατά Κάτω Χωρών [1982] Συλλογή 1791, 7· και υπόθεση 272/86 Επιτροπή κατά Ελλάδας [1988] Συλλογή 4875, 30.
- (⁵¹) Σύμφωνα με το άρθρο 15 παράγραφος 4 του κανονισμού, η ρύθμιση αυτή δεν θίγει την ευρύτερη εξουσία υποβολής παρατηρήσεων ενώπιον των δικαστηρίων την οποία παρέχει στις αρχές ανταγωνισμού των κρατών μελών η εθνική τους νομοθεσία.
- (⁵²) Βλ. επίσης το άρθρο 28 παράγραφος 2 του κανονισμού, σύμφωνα με το οποίο η Επιτροπή οφείλει να μη δημοσιοποιεί τα στοιχεία που συγκεντρώνει και τα οποία καλύπτονται από την υποχρέωση τήρησης του επαγγελματικού απόρρητου.
- (⁵³) Συνεκδικαζόμενες υποθέσεις 46/87 και 227/88 Hoechst [1989] Συλλογή 2859, 33. Βλ. επίσης το άρθρο 15 παράγραφος 3 του κανονισμού.
- (⁵⁴) Υπόθεση C-69/90 Επιτροπή κατά Ιταλίας [1991] Συλλογή 6011, 15.
- (⁵⁵) Άρθρο 20 παράγραφοι 6 έως 8 του κανονισμού και υπόθεση C-94/00 Roquette Frères [2002] Συλλογή 9011.
- (⁵⁶) Άρθρο 21 παράγραφος 3 του κανονισμού.
- (⁵⁷) Υπόθεση C-94/00 Roquette Frères [2002] Συλλογή 9011, 39 και 62 έως 66.
- (⁵⁸) Βλ. επίσης ό.π., 91 και 92.
- (⁵⁹) ΕΕ C 39 της 13.2.1993, σ. 6.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

**ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ ΠΕΡΙ ΑΠΑΛΛΑΓΗΣ ΚΑΤΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ,
ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΤΗΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ**

Ο κατάλογος που ακολουθεί δημοσιεύεται επίσης και ενημερώνεται στην ιστο-
θέση της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού της Ευρωπαϊκής Επιτροπής:

<http://europa.eu.int/comm/competition/antitrust/legislation/>

A. Κανόνες που δεν αφορούν επιμέρους κλάδους

1. *Ανακοινώσεις γενικού χαρακτήρα*

- Ανακοίνωση όσον αφορά τον ορισμό της σχετικής αγοράς για τους σκο-
πούς του κοινοτικού δικαίου ανταγωνισμού (EE C 372 της 9.12.1997,
σ. 5).
- Ανακοίνωση σχετικά με τις συμφωνίες ήσσονος σημασίας οι οποίες δεν
περιορίζουν σημαντικά τον ανταγωνισμό σύμφωνα με το άρθρο 81 παρά-
γραφος 1 της συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (de
minimis) (EE C 368 της 22.12.2001, σ. 13).
- Ανακοίνωση σχετικά με την έννοια του επηρεασμού του εμπορίου των
άρθρων 81 και 82 της συνθήκης (EE C 101 της 27.4.2004, σ. 81)
- Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την εφαρμογή του άρθρου 81 παρά-
γραφος 3 της συνθήκης (EE C 101 της 27.4.2004, σ. 2)

2. *Κάθετες συμφωνίες*

- Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2790/1999, της 22ας Δεκεμβρίου 1999, για την
εφαρμογή του άρθρου 81 παράγραφος 3 της συνθήκης σε ορισμένες
κατηγορίες κάθετων συμφωνιών και εναρμονισμένων πρακτικών (EE
L 336 της 29.12.1999, σ. 21)
- Κατευθυντήριες γραμμές για τους κάθετους περιορισμούς (EE C 291 της
13.10.2000, σ. 1)

3. *Συμφωνίες οριζόντιας συνεργασίας*

- Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2658/2000, της 29ης Νοεμβρίου 2000, σχετικά με
την εφαρμογή του άρθρου 81, παράγραφος 3 της συνθήκης σε κατηγορίες
συμφωνιών εξειδίκευσης (EE L 304 της 5.12.2000, σ. 3)
- Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2659/2000, της 29ης Νοεμβρίου 2000, σχετικά με
την εφαρμογή του άρθρου 81 παράγραφος 3 της συνθήκης σε κατηγορίες
συμφωνιών έρευνας και ανάπτυξης (EE L 304 της 5.12.2000, σ. 7)
- Κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή του άρθρου 81 στις συμφωνίες
οριζόντιας συνεργασίας (EE C 3 της 6.1.2001, σ. 2)

4. *Συμφωνίες αδειών εκμετάλλευσης για τη μεταφορά τεχνολογίας*

- Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 773/2004 της 27 Απριλίου 2004 σχετικά με την
εφαρμογή του άρθρου 81 παράγραφος 3 της συνθήκης σε κατηγορίες
συμφωνιών μεταφοράς τεχνολογίας (EE L 123 της 27.4.2004)
- Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την εφαρμογή του άρθρου 81 της
συνθήκης ΕΚ σε συμφωνίες μεταφοράς τεχνολογίας (EE C 101 της
27.4.2004, σ. 2)

B. Κανόνες που αφορούν επιμέρους κλάδους

1. *Ασφάλειες*

- Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 358/2003, της 27ης Φεβρουαρίου 2003, για την
εφαρμογή του άρθρου 81 παράγραφος 3 της συνθήκης σε ορισμένες
κατηγορίες συμφωνιών, αποφάσεων και εναρμονισμένων πρακτικών
στον τομέα των ασφαλίσεων (EE L 53 της 28.2.2003, σ. 8)

▼ B2. *Αυτοκινητοβιομηχανία*

- Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1400/2002, της 31ης Ιουλίου 2002, για την εφαρμογή του άρθρου 81 παράγραφος 3 της συνθήκης σε ορισμένες κατηγορίες κάθετων συμφωνιών και εναρμονισμένων πρακτικών στον τομέα της αυτοκινητοβιομηχανίας (ΕΕ L 203 της 1.8.2002, σ. 30)

3. *Τηλεπικοινωνίες και ταχυδρομικές υπηρεσίες*

- Κατευθυντήριες οδηγίες για την εφαρμογή των κοινοτικών κανόνων ανταγωνισμού στον τομέα των τηλεπικοινωνιών (ΕΕ C 233 της 6.9.1991, σ. 2)
- Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού στον ταχυδρομικό τομέα και σχετικά με την εκτίμηση ορισμένων κρατικών μέτρων στον τομέα των ταχυδρομικών υπηρεσιών (ΕΕ C 39 της 6.2.1998, σ. 2)
- Ανακοίνωση για την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού σε συμφωνίες πρόσβασης στον τομέα των τηλεπικοινωνιών — Πλαίσιο, σχετικές αγορές και αρχές (ΕΕ C 265 της 22.8.1998, σ. 2)
- Κατευθυντήριες γραμμές για την ανάλυση αγοράς και την εκτίμηση της σημαντικής ισχύος στην αγορά βάσει του κοινοτικού πλαισίου κανονιστικών ρυθμίσεων για τα δίκτυα και τις υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών (ΕΕ C 165 της 11.7.2002, σ. 6)

4. *Μεταφορές*

- Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 1617/93 σχετικά με την εφαρμογή του άρθρου 85 παράγραφος 3 της συνθήκης σε ορισμένες κατηγορίες συμφωνιών, αποφάσεων και εναρμονισμένων πρακτικών που αφορούν τον από κοινού προγραμματισμό και συντονισμό των δρομολογίων, την από κοινού εκμετάλλευση διαδρομών, τις διαβουλεύσεις για τους ναύλους μεταφοράς επιβατών και εμπορευμάτων στις τακτικές αεροπορικές γραμμές και την κατανομή του διαθέσιμου χρόνου χρήσης στους αερολιμένες (ΕΕ L 155 της 26.6.1993, σ. 18)
- Ανακοίνωση για την αποσαφήνιση των συστάσεων της Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού στα σχέδια νέων υποδομών μεταφορών (ΕΕ C 298 της 30.9.1997, σ. 5)
- Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 823/2000, της 19ης Απριλίου 2000, σχετικά με την εφαρμογή του άρθρου 81 παράγραφος 3 της συνθήκης σε ορισμένες κατηγορίες συμφωνιών, αποφάσεων και εναρμονισμένων πρακτικών μεταξύ ναυτιλιακών εταιρειών τακτικών γραμμών (κοινοπραξίες) (ΕΕ L 100 της 20.4.2000, σ. 24)